XLI. évf. Cluj-Kolozsvár, 1931 április. 4. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Husvéti gondolatok.

Élet a sirok között.

Szép időben szeretem a szabadban való bolyongást. Pár nappal ezelőtt künnjártam a temetőkertben. A gyümölcsfák és disznövények rügyei már pattanásig duzzadtak a nap sugarainak életrehivó csókjától. Fölöttem Isten ártatlan madárkái, csicsergő fecskék cikáztak az enyhe levegőben. Alant, szellőtől lengetett füszálak közt, a a tavasz első hirnökei, kék ibolyák nyiltak. Tőlem nem messze, gondosan ápolt sirhalom mellett, egy sötétruháju nő állott. Valamivel távolabb, játékoskedvü kis leánya vidáman nevetgélve futkározott a borostyánbokrok között. De ez a rügybontó, virágzó, nevető és daloló élet nem látszott érdekelni a mélyen magábamerült asszonyt. Egész figyelme a sirra irányult. Bizonyosan kedves, drága emlékek rajzottak benső világában. Lelke néhai férjének lelkével pár pillanatra találkozott. Ez is élet: szép, fölemelő lelki élet.

Saul és Pál.

E két név egy testben két lelket jelent. Egy romboló és egy épitő lelket. Saul a megalakult kis keresztény egyház leghatalmasabb üldözője, Pál a jézusi eszmék legnagyobb apostola volt. Megtérése, ujjászületése bizonyára nem egy pillanat müve. Ósi hagyományokkal, megszokott vallási gyakorlatokkal, beidegzett hitelvekkel máról-holnapra szakitani lélektani képtelenség. Saulnak a damaszkusi uton történt megvilágosodásáig hosszas tusakodáson, tragikus önmarcangoláson, salakot felhányó forrongáson kellett átmennie, mig bekövetkezett nála a megtisztulás folyamata, mig „levetkőzhette a régi élet szerint való ó-embert és felöltözhette az uj embert“ s elmondhatta magáról: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus“.

Unitarian school for the ministry
Berkeley
America California

Mi okozta e fönséges fordulatot életében? A Jézus evangéliumából kisugárzó mennyei világosság, amely megtisztitotta gyülölettől fertőzött szivét, ujjáteremtette egész lelki alkatát. Igy lett az üldöző Saulból „Isten választott edénye", a keresztény világ legnagyobb hittéritője. Gyönyörü átalakulás: örökszép példája az erkölcsi feltámadásnak.

Két emlékoszlop.

Miután Dávid Ferenc első emlékoszlopát durva kezek szétrombolták, vallásközönségünk ujat állitott a dévai váromladékon. S ha százszor lerombolnák, százszor mást épitene. Mert hálásszivü utódokra nézve lelki szükséglet a nagy elődök emlékezetének szakadatlan ápolása és fenntartása. Távoli vidékekre is szivesen elzarándokolnak kiváló nemzeti hősök, államférfiak, költők, müvészek, vallásreformátorok emlékjeléhez, hogy ott inditást, inspirációt kapjanak szép tettek véghezvitelére, értékes müvek megalkotására. Ilyen drága emlékjel reánk, unitáriusokra nézve, a dévai kőoszlop.

A másik emlékoszlopot maga Dávid Ferenc állitotta magának, melynek alkotó darabjait a gyulafehérvári hitvitán, tordai országgyülésen, nagyváradi disputáción és a kolozsvári főtéri templomban csiszolta ragyogóvá. Ez emlékoszlopot azóta századok tomboló vihara rázta, más hitet vallók dühös féltékenysége ostromolta, ám azért ma szilárdabban áll, mint bármikor valaha. Méreteiben megnőtt, formájában szebb, tartalmában tömörebb lett s hóditó hatásában világraszóló. Ez emlékoszlop Dávid Ferenc vallása, a mi vallásunk és a jövő vallása: halhatatlan dicsőségére a lánglelkü alkotónak, büszkeségére és épülésére a hitbuzgó örökösöknek. **Kelemen Árpád.**

3500 embertől 100—100 leut vár az abrudbányai egyházközség. Egy olvasónk azt az ajánlatot teszi, hogy ő március hónaptól kezdve minden következő hónapban fizetni fog 200 leut, tehát összesen 2000 leut, ha e tiz hónap alatt jelentkezik egyezer (1000) ember, aki fizet erre a célra 100—100 leut. Az ajánlattevő minden hónapban takarékpénztárba tesz 200 leut, a könyv számát az *Unitárius Közlöny* szerkesztőjénél bejelenti s felhatalmazza, hogy ha az egyezer 100 lejes adomány másoktól beérkezik, a pénzt kamatjával együtt kivegye és elküldje Abrudbányára.

A tordai Dávid Ferenc-kép. „A vallásszabadság kihirdetése" nagy példányát szeretné megszerezni egy érdeklődő. Akinél eladó van, értesitse szerkesztőségünket a kép áráról. A képet keret nélkül óhajtaná olvasónk megszerezni.

Ki a jó unitárius? Az, aki mindig épiteni, javitni, haladni, rendet csinálni, békitni, szeretni és gyülölséget szüntetni akar. Az, aki szereti a templomot, tiszteli a papot, becsüli a tanitót és mindig szeretne valami jót tenni embertársaiért, egyházáért. Az, aki jó magyar, hüséges hazafi, tiszta életü polgár. A jó unitárius szereti és megbecsüli hitrokonát s boldog, ha találkozik vele.

Jézus és a Tibet.

Amerikában és Angliában az utóbbi években „tibeti evangéliumok" néven érdekes theoriák kerültek forgalomba. A bevezetésül irt történeti rész szerint egy Notovitch nevü orosz utazó Kinának Tibet nevü tartományában utazgatva tudomást szerzett arról, hogy az egyik ősrégi Buddhista-kolostorban Jézusról szóló ősrégi irásokat őriznek. Ezekbe a kolostorokba azonban nagyon nehéz bejutni, ezért Notovitch saját maga eltörte az alsó lábszárát a kolostor közelében s jajgatására a szerzetesek aztán bevitték őt a kolostorba. Gyógyulása alatt az utazó megnyerte a szerzetesek bizalmát s óvatlan pillanatokban a könyvtárba lopózhatott, amelyet csak a „kiválasztottak" használhattak. Itt talált rá azokra az iratokra, amelyek Jézusra, vagy amint az iratok nevezik: „Issa, az emberek fiainak legjobbjá"-ra vonatkoztak. Ezek szerint Jézust már kora fiatalságában házasságra akarták kényszeriteni, amely elől ő megszökött s egy karaván hoz csatlakozva Indiába ment. Indiában a buddhista filozófusok tanitásait hallgatta, majd visszatért Palesztinába, ahol az esszénusok szektájának lett a tagja. Sok más érdekes dolog mellett arról is irnak ezek az iratok, hogy Jézus vonzódást érzett a Lázár testvére, a Bethaniabeli Mária iránt, ám élethivatása nem engedte, hogy a családi élet csendes révében keresse boldogságát. Utja a kereszt felé vezetett, ám tanitványai ellopatták a testét, amelyet a palesztinai szokások ellenére pár órai függés után már levettek s csontjait sem törték össze, mint a többi kivégzettnél. Ezért aztán Jézus kataleptikus állapotba esvén, élve került a sziklasirba, ahonnan a tanitványok, vagy más valaki elszöktette.

Ezek a, bár nem uj, de kétségtelenül érdekes elképzelések ilyen cimek alatt jelentek meg: Issa élete, Jézus megfeszittetése egy szemtanu szerint, Pilátus vallomásai stb. — és a közvéleményt valósággal lázba hozták.

Edgar J. Goodspeed, hires ujtestamentum-tudós és teológus, könyvet irt „Strange New Gospels" (különös uj evangéliumok) cimen (University of Chicago kiadása 1931) ezek ellen az elképzelések ellen. A biblia-kritika, történelem, anthropologia és összehasonlitó vallástudomány fegyvereivel támadja meg ezeket az elméleteket s mutatja ki tarthatatlanságukat.

Mint már emlitettük, ezek az elméletek nem ujak s csak az a csodálatos, hogy a nagyközönség felült nekik. Goodspeed professzor bebizonyitotta, hogy Notovitch nevü orosz utazó talán nem is létezett soha, annál kevésbé járt Tibetben s még kevésbé talált Jézusra vonatkozó dokumentumokat. Egy Missouri állambeli lelkész kitalálása volt az egész utazás.

Az egész mozgalomból azonban világosan látszik, hogy Jézus csodálatos személyisége mennyire érdekli az emberiséget. Ez viszont annak jele, hogy az anyagias célok után rohanó emberiség mindinkább kezd a szellemi felé fordulni. E szellemiség felé való törek-

vésnek könnyen megérthető lélektani tüneménye az a törekvés, amely a szellemit ugy iparkodik elérni, hogy ezt magához lerántani igyekszik. Ezért volt mindez a sok elképzelés, hogy Jézus csodálatos szellemét és életét valahogyan megmagyarázzák az indiai utazás és a buddhistáktól ellesett tanitások meséivel. Az irány a szellemi felé helyes, csak a módszer nem. Jézust és a magasabb szellemi életet nem azáltal érhetjük el, ha azt hétköznapiassá tesszük, hanem azáltal, hogyha mi magunkat iparkodunk minél magasabbra emelni és szellemivé tenni. Sz. I. S.

Miért árulta el Judás a Mestert?

I.

Nagytiszteletü Szerkesztő ur! Szives engedelmével én is hozzá óhajtok a Judás szerepéhez szólni. Érzem és tudom, hogy e téren nem versenyezhetek a teológusokkal; de mikor a Judás cikket elolvastam, szerény véleményemet megirtam. Csupán azért, hogy ismertessem azt, hogy hogyan gondolkozhatik hite és vallása felől egy hat elemi iskolát végzett, falusi unitárius ember.

Hogy miért árulta el Judás a Mestert, ebben a kérdésben én az Isten munkáját látom. T. i. Jézus már előre megérezte, hogy tanitványai közül Judás elárulja őt. Jézus tehát előre tudta, hogy az ő tragédiájának be kell következni, amire ő készült is. De abban a bizonyos pillanatban fájdalom töltötte el lelkét, hogy ép az árulja el, akinek védenie kellene őt. (Ezt az érzést máma is a magunkévá kell hogy tegyük). Nem csoda, ha haraggal, megvetéssel beszélt róla. És mint embernek, neki is szép volt az élet, mit bizonyit az is, mikor a „Gethsemáne"-kertben kérte Urát, Istenét „ha lehetséges, muljék el tőlem e pohár, de mindazonáltal ne ugy legyen, amint én, hanem amint Te akarod."

De Quincey szerint, hogy Judás mi célból jelenfette fel Jézust, szerintem is nem elfogadható. Először is azért, mert amikor Judás a főpapokhoz ment, azt kérdezte tőlük: „mit adtok nekem, ha kezetekbe szolgáltatom a Mestert?" Azok pénzt igértek, mit Judás elfogadott. De Quincey fölfogása tehát már itt elbukik. Mert magasztos eszmét csakis rendületlen hittel, meggyőződéssel lehet diadalra juttatni, nem pedig anyagi érdekek hajhászásával. Másodszor pedig azért nem elfogadható, mert ha Judás kellett Jézust cselekvésre kényszeritse, e szerint akkor Judás az elméletek terén fölülmulta Jézust, az ő mesterét.

Szintén ilyenforma feleletet adhatok Jeffers Robinson elméletére is; az ő fölfogása szerint is Judás már fölülmulta Jézust: Amikor azt látta, hogy Jézus letért a béke utjáról, mert korbáccsal üzi ki a kufárokat a templomból és kemény szavakkal feddi a farizeusokat. Ez nem felel meg az eddigi magaviseletének, itt ő már Mestere fölött biráskodott; de mint szerető tanitványnak, ki Mesterétől olyan

eszmét tanult, hogy vele már az ő Mesterét is fölülmulhatta, figyelmeztetni kellett volna Mesterét, nem pedig dijat kérni az ő fejére.

A nagypénteki tragédiában, hogy Isten munkáját látom, azzal bizonyitom, hogy Judás pénzt kapott az árulásért, szerintem Isten Judásban egy szimbólumot akart állitani az emberiség elé. Mely szerint legyen bizonyiték az, hogy a bün által szerzett pénz vagy bármi vagyon nem boldogit senkit. Ha bizonyos időre örül is neki, de előbb-utóbb a lelkiismeret furdalása következtében a bűn megbünteti saját magát, mint ahogy megbüntette Judásban is.

Jézus tehát meghalt az igazságért, de az igazság, az eszme nem maradt a sirban, föltámadott! Judás az árulásért kapott pénzzel nem lett boldog, mert érezte, hogy az igazságot ölte meg vele, mikor erre a tudatra ébredt, a pénzt eldobta magától, mint terhet és fölakasztotta magát. Ezen tragédiának diadalrajutása végül is az igazságban csakis a Judás szerepével tudott tetőfokra emelkedni.

Szerintem végül is: Judás csak Judás kell maradjon, mert mindig voltak és mindig lesznek Judások; Quincey és Jeffers Robinson szerint, ha felmentenők az árulás vádja alól, ugy a jelen, mint a jövő nemzedékre nézve ezek is egy általuk bizonyos eszmétől hajtva mentve lennének. Ezáltal megrendülne egyes emberekben a büntől való félelem és megrendülne vele együtt a vallástanitás is.

Lehetnek e világban bármilyen magasan szárnyaló eszmék és bármilyen erőszakos hatalom, de vallásos érzület nélkül előbb vagy utóbb csak romba dőlnek. Mert a kereszténység magasztos eszméje és annak tanitása ép annyira szükséges az emberiségnek, mint a mindennapi kenyér.

Bencéd, 1931. március 15. **Izsák Domokos.**

II.

Kedves Szerkesztő Ur!

Az Unitárius Közlöny márciusi számában feltett kérdésre: „Miért árulta el Judás a mestert?“ szeretnék röviden én is hozzászólni. Ha tudnám, hogy a kérdésre csak egy válasz van, mint egy számtani feladatra vagy keresztrejtvényre, hát nem venném magamnak azt a merészséget, hogy hozzászóljak; de igy, mikor tudom, hogy ez a kérdés még sok más kérdéssel és Jézussal összekötött problémával együtt nyilt, igy én is hozzászólok.

Minél többet olvas valaki Jézusról és az őt körülvevő eseményekről, annál inkább arra a meggyőződésre jut, hogy Jézus életének történetét nem lehet megirni, hiányzik az anyag; sem minőség, sem mennyiség tekintetében az evangéliumok tudósitásai nem elegendők egy modern értelemben vett életrajz megirásához. A Jézus külső munkájának egy pár mozzanatát örökitik csak meg, de ami leginkább érdekli a modern embert, a lélek-életéről, a gondolatokról és problémákról, amik Jézust foglalkoztatták, majdnem semmit sem

irnak. Inkább a külső megnyilvánulásait irják meg az eseményeknek, mint okolásait és motivumait. Az evangéliumok irói maguk is egyszerü emberek — a Lukács evangéliuma és a Cselekedetek irója kivételével —, kik egy bizonyos idő elmultával irták meg az eseményeket, amikor is a száraz tények leirása mellett, saját gondolataikat, életfelfogásaikat vitték bele a leirásba. Az ilyen intenciókkal megirt történetben természetesen az általuk főhősnek képzelt ember idealizálódott, mig aki ellentétbe került vele, akadályozta munkájában, teljes ellenszenvüket hiva ki, a lehető legsötétebb szinekkel van megrajzolva. Ezeknek az előrebocsátása után, igyekezzünk Judás jellemét elképzelni és megrajzolni.

A Judásról való tudásunk nagyon korlátolt. A három első evangéliumban már amikor Jézus tanitványának választja, neve után van irva „az áruló" vagy „aki a Mestert elárulta". Egészen addig, mig az árulásának az ideje eljön, csak egyszer szerepel, mikor Jézust Bethániában drága kenettel megkenik (Ján. 12. 1—9. szerint), Judás az, aki zugolódik, hogy miért történt ez a nagy kár, inkább eladták volna és a szegények között osztották volna ki az árát. Ugyanezen esemény le van irva Máté XXVI. 6—13. és Márk XIV. 3—9., hol nincsen emlitve név, csak a tanitványok zugolódnak általában a nagyértékü keneteknek szerintük való elvesztegetése miatt. Jánosnál van megemlitve, hogy ő volt a pénztárnoka Jézus kicsiny seregének. Ez a megjegyzés azt bizonyitja, hogy ő is, mint a többi tanitvány, azért volt elválasztva Jézustól, hogy az ő evangéliumát terjessze az emberek között. Egyéni és személyes tehetségei meg arra képesitették, hogy ezt a bizalmi állást ő töltötte be. Nyugodtan következtethetjük tehát, hogy Judás, amikor tanitvánnyá választódott, erkölcsi tekintetben éppen olyan értékü volt Jézus előtt, mint a többi. Ő is éppen ugy betöltötte hivatását Jézus környezetében, mint a többi apostol, nem volt életében világért sem megbélyegezve, ha nem is birta annyira Jézus bizalmát és barátságát, mint a három kedvenc tanitvány (Péter, János és Jakab), de annyira ő is volt szeretve, mint a többi nyolc.

Tulajdonképpen most vetődik fel a kérdés, mint probléma: *miért árulta el Judás hát Jézust?* A modern bünügyi lélektan már megállapitotta, hogy egy elkövetett bünesetnél nem egyetlen egy ok idézi elő a bün elkövetését, hanem számos, sokszor egymással semmi összefüggésben nem álló lelki vagy külső motivum, amik egymásra hatva, együtt és összesen képezik az elkövetett bünt. A Judás eseténél is ilyen formán vagyunk. A különböző lelki és külső motivumok összessége ez, ami őt, a tanitványt, oda juttatja, hogy Mesterét oly rutul elárulja. Vegyük számba a lehető okokat.

1. *Anyagi okok.* Pénztárnok volt, ha sok pénz nem is volt kezén, azért mégis kellett, hogy gyüljön a szegények segélyezésére; sokan azt tartják, hogy hütlenül sáfárkodott s félve, hogy felfedik csalását, a Mester eltávolitásával igyekezett mindenféle felfedezést elkerülni.

Az az *összeg,* amiért Jézust elárulta, nevetségesen csekély arra, hogy a mi szempontunk szerint eláruljon valakit, de vajjon, aki minden lelki dolgot az anyagiasság szempontjából ítél meg a bethániai megkenésénél Jézusnak, egész lelkét annak a drága kenetnek értéke, eladása tölti be, nem maga az aktus, vajjon annak a pénz, mint olyan, nem képezhet-e olyan csábitást, amiért mindenre képes? Betegségig való pénzszenvedély ma is gyakran tapasztalt embertipus.

Szintén ebbe a rovatba tartozik az a felfogás is, mely szerint számító ember lévén, látva azt a bizonytalan helyzetet, amiben a Mester volt: a gyáva és hitetlen tömeg jelt várt arra nézve, hogy Jézus a Messiás; a hivatalos egyház meg veszedelmes ujitónak nézte Jézust, ki a templomból kiüzve az árusokat, erőszakosan lépett fel vele szemben, biztositani akarta magát minden eshetőség bekövetkezésére. Ha Jézus csakugyan a Messiás, akkor ő volt a főeszköz arra, hogy nyilvánosan feltárja magát, akkor Judás számitott arra, hogy nagy jutalomban lesz része, az Isten országában meg első helyet fog elfoglalni ezen tettéért. Ha a hivatalos egyház diadalmaskodik, akkor ismét biztositva van, hogy sorsa és helyzete jól fog menni azoknál, kiknek saját Mesterét elárulta.

2. *Lelki okok.* Angliában nehány évvel ezelőtt megjelent egy könyv: „Egy ismeretlen tanitványtól" volt a munka cime, amelyikben Jézus története van elmondva az evangéliumokhoz hasonló formában, azoknak az adataival természetesen tág tér van nyujtva benne a személyes elképzelésnek és elgondolásnak. Ebben a könyvben Judásról igen érdekes kép van nyujtva. Okos, szellemileg majdnem annyira képzett, mint Jézus, akinek terveivel és gondolataival egy bizonyos ideig az ő gondolkozása is egyezik. Komor, magába mélyedő természetü ember, izig-vérig nacionalista és patriota, kinek lelkében a messiási várakozások, a kora gondolkozásával megegyeznek. Tudniillik az eljövő Messiás földi uralkodó lesz, ki a megalázott zsidó népet nehéz rabságából kiszabaditva, arra a hatalmi fokra fogja emelni, amilyenen volt a Dávid vagy Salamon idejében. Amikor azután látja, hogy Jézus nem földi, hanem lelki országot akar teremteni, igyekszik reávenni, hogy a várakozásoknak megfelelően munkáljon, mint Messiás. Jézust azonban nem tudja elforditani utjáról, ezért lesz azután árulója. Ugy gondolja, hogyha Jézust félre állitja az utból, a vezetés reá fog maradni s ő majd politikailag megszabaditva a népet és az országot, Messiásává lesz fajának. Meglehetősen magas motivum van itt, mely igyekszik megmagyarázni az árulást, sajnos, azonban sem az evangéliumok, sem más történeti munkák abból a korból ezt a motivumot nem támogatják. Ennek az elméletnek, nagyon kevés változtatással, sokan vannak a hivei, különösen az irók és költők között. Ezek szerint Judás árulása nem is bün, hanem csak jóakaratu tévedés.

Magát az okokat és feltevéseket ezekben irtam le. A tisztánlátásához az eseményeknek szükséges azonban tudnunk, hogy a

keresztthalált maga Jézus választotta. Nem külső okok kényszeritették Jézust arra a kinos halálra, nem is az előre elrendelés tana szerinti teremtés előtti halálra rendelése Jézusnak, hanem saját maga választja a keresztet. Választja azért, hogy az általa hirdetett Istenországnak uj, mélyebb jelentést adjon. A kereszt az eredménye az ő életének. Emberek, gyermekek és asszonyok iránti szeretettel, Istenben való erős hite vitte őt a keresztre. Választotta a keresztet, mert a szenvedés nyelvét a legegyszerübb is megértheti, a szenvedés jelentését a legmüveltebb sem tudja kifejezni. A fájdalom problémája mindig velünk van. Ő a fájdalmat választotta. Sohasem mondta, hogy a fájdalom jó, ahol tudta, megszüntette, mégis ő azt választotta. Ezzel a választással Istent közelebb hozta az emberhez.

Tudva, hogy Jézus maga önként ment a halálba, mintegy pecséttel, életével, pecsételve meg tanai igazságát, Judás problémája megkisebbedik. Jézus, mikor észreveszi, hogy Judás gondolatban már foglalkozik ezzel a rút, sötét bünnel, azt mondja: „Az embernek fia jóllehet elmegyen, amint meg van irva felöle, de jaj annak az embernek, aki az ember fiát elárulja, jobb volna annak az embernek, ha nem született volna". (Máté 26. 24.) Jézus tudja, kijelenti, hogy halála szükséges, ennek a halálnak eszköze Judás. Árulása eszköze az üdvességnek. Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy Judást az Isten erre a sötét bünre „elrendelte". Hisz Judás éppen ugy szolgája először az igének, mint a többi apostol, előtte állott az üdvösség utja, de eltévelyedett, saját maga választotta meg utját. Az ok nem Istenben van, hanem saját magában az emberben. Isten félelmetes fegyverrel ruházta fel az embert: „szabadság"-gal, választhat a jó és rossz között, Istennek szentelheti magát, vagy Isten ellen küzdhet. Mindaddig szabad az ember, amig választott magának Istent, vagy Bünt, de amint választott, rabja lesz választása tárgyának. „Isten rabjai érzik azt, hogy mihelyt Istenéi lettek, átadták magukat neki, többé nem maguk ereje emeli őket, hanem minden gyengeségük között és dacára, Isten teszi őket képessé, hősies, dicsőséges, el nem muló életre. A bün rabjai is érzik, hogy mihelyt odavetették magukat a rossz karjaiba, egyre kevésbé ők azok, akik a rosszat cselekszik, egyre inkább a rossz maga az, aki elhatalmasodik rajtuk". (Makkab.) Ezt a döntést azonban nem lehet véglegesnek venni, van hullámzás, visszaesés és felemelkedés, de egy időn tul megszilárdul és végleges az állapot.

Judás maga döntött élete fölött. Saját lelki elhatározása volt oka az árulásnak. A vezérmotivumok lehettek kapzsiság, anyagiasság, sértett hiuság, vagy jóakaratu segitség, a messiási öntudat napfényre hozatása, de saját lelkének a bün utjára való sodródása oka sötét tettének. Az isteni akaratnak igy szegődik Judás saját maga szántából eszközévé. A bünhődése az Isten ellen küzdőknek rémes bünhődése, Judás halálánál nem az öngyilkosságnál választott forma a rettenetes, hanem a lelki állapot, amiben más megoldást nem talál, mint éppen az öngyilkosságot.

A kérdésre még számos feltevés próbálhat választ adni, de az emberi gondolkozáson felül a végtelen isteni szellem intézi tovább a világ és emberiség sorsát...

Ikland, 1931. március 12-én. **Fülöp Zoltán**, lelkész.

(Folytatjuk.)

Az amerikai Unitárius Közlöny.

Ez a cim nem teljesen fedi az igazságot. Az amerikai unitáriusok fő orgánumáról, vallásos és egyházi kérdéseket és érdekeket munkáló heti lapjáról, a Christian Registerről van szó, amely a mi viszonyaink között a mi Közlönyünkkel hasonlitható össze. Ha az igazságnak megfelelően akarunk azonban irni, inkább azt kellene mondanunk, hogy a Christian Register az Amerikában, amivé a mi Közlönyünknek kellene válnia Erdélyben. Ezt illusztrálandó, mondjuk el, hogy milyen az amerikai Christian Register.

Alapittatott 1821-ben. Tehát ez évben 110 éve s azóta állandóan megjelenik minden héten, husz oldal terjedelemben, kb. a Pásztortüz nagyságában, finom, famentes papiron, illusztrációkkal. Van egy fő és egy segédszerkesztője, akik semmi mással nem foglalkoznak s csak a szerkesztésért kapott fizetésükből (igen szép összeg!) élnek. Van 3—4 fizetett rovatvezetője, gépirókisasszonya s a szétküldést az amerikai Unitárius Társulat könyvosztálya végzi. Tartalma: értekezések, a theologia, filozófia, szociológia, neveléstudomány, szépirodalom köréből vett közlemények, egyházi hirek, gyermekek részére irt elbeszélések, versek, vasárnapi iskolai utbaigazitások, bő könyvszemle s az unitárius érdekeket szolgáló egyesületek (Nőegylet, Ifjusági Kör, Világiak Ligája stb.) közleményei. Cikkeit a legkiválóbb gondolkozók irják, de nem a tudományos részletesség és műkifejezések száraz stilusában, hanem a müvelt középosztály nyelvén. Ennek, valamint az egyház gyakorlati életéhez és mozgalmaihoz való ragaszkodása, következtében hasonlitjuk mi a Registert inkább a Közlönyhöz, mint a Keresztény Magvetőhöz, amely komoly tudományos folyóirat s nem gyakorlati kérdésekkel foglalkozó orgánum.

A Register jelenleg 6.300 előfizetőnek jár, évi előfizetési dija 3 dollár (kb. 510 leu). Előállitási és személyzeti költségei évi 35.000 dollárra (5,950.000 leu) rugnak. Az Amerikai Unitárius Társulat eddig évi 3.600 dollárral (612.000 leu) járult hozzá a lap kiadásához, azonkivül irodákat, fütést, világitást és szolgát bocsátott rendelkezésére. Közben azonban a lap sulyos anyagi gondokkal küzködött, mert hiszen egyházi kiadványt nem lehet üzleti szempontból kezelni s igy ráfizettek a lapra. Évente kb. 12.000 dollár (2,040.000 leu) volt a deficit, amelyet a Register kiadására szervezett Board of Trustees, valamint az Unitarian Campaign iparkodtak összehozni.

Ez évben aztán a Társulat tanulmányi kutatásokat végzett az egy-

házi és vallásos folyóiratok kiadási lehetőségeit illetően. A következő eredményeket érték el:

1. Minden vallásnak, de különösen a liberális szervezetü és liberális eszméket terjesztő egyházaknak, feltétlenül szükségük van komoly vallásos folyóiratra, amely a hivek és érdeklődők számára állandó barát, missziói munkás, lelkész, segitőtárs legyen.

2. Amerika 25 legnagyobb vallásos folyóirata között egy sincs, amelyik a kiadási költségeket az előfizetési dijakból be tudná hozni, mert egyházi és vallásos célokat szolgálva nem ereszkedhetik le az üzleti verseny nivójára. Egyházi lapnak nem lehet magas az előfizetési ára, nem irhat gyilkosságokról, szenzációkról, nem alkalmazkodhatik a tömeg izléséhez s nem közölhet akármilyen hirdetéseket sem.

3. E deficiteket kisebb-nagyobb mértékben az egyházak fedezik. Egy egyháznak sem lehet fontosabb kiadása, mint az egyházi nyomtatványok és folyóiratok.

4. Az Amerikai Unitárius Társulat mindezeket belátva, az eddigi 3.600 dollárt évi 10.000 dollárra (1,700.000 leu) egészíti ki, azaz ennyivel járul hozzá a Register deficitjének a csökkentéséhez. Azonkivül megteszi az előkészületet, hogy a Regiszter anyagi ügyeinek intézésére egy modern üzletembert szerződtessen.

5. E segitség ellenére a Register ezentul is független orgánum marad, ennek sem szerkesztésébe, sem stilusába nem szól bele a Társulat, ugy hogy az, akár egyházi, akár világi dolgokkal teljesen szabadon, a tárgyilagos, de szabad kritika szemszögén át foglalkozhat.

* * *

Fentiekhez kevés a hozzátenni valónk. Kifejeztük már, hogy a Register az, amivé az Unitárius Közlönynek lennie kellene. Csakhogy nálunk egyetlen egy sincs meg azokból a segédeszközökből, amelyek a Registert Amerika egyik legjobb vallásos orgánumává teszik. Hátha a jövőben... Talán. Bár ugy lenne. Videant consules!

Sz.-I. S.

Gyászhirek. Özv. szentábrahámi Lőrinczy Dezsőné szül. Kendeffy Anna, néhai Lőrinczy Dezső polg. isk. tanár özvegye, március 19-én, életének 68-ik, özvegységének 12-ik évében hosszas szenvedés után M.-Zsomboron csendesen elhunyt. Az elköltözöttben három fia és egy leánya között Lőrinczy Géza székelykereszturi tanár és Lőrinczy Zoltán kolozsvári egyházi ellenőr édesanyjukat gyászolják. Az örökkévaló Isten fogadja atyai szeretetébe az elköltözöttet. — Sándor Gergelyné szül. Sándor Eszter, életének 75-ik, házasságának 54-ik esztendejében hosszas szenvedés után megszünt élni. Halálát gyermekein, rokonain és tisztelőin kivül főképen férje, Sándor Gergely ny. lelkésztestvérünk gyászolja. Pihenése legyen csendes!

NŐK VILÁGA.

*A szeretet megvalósitása.**

Milyenek kellene legyünk, hogy ne hiába hangozzék el a templomokban a szó a szeretetről?

E kérdésre egyetlen mondattal is lehetne felelnünk: Szeretetteljeseknek kellene lennünk! Azonban, mivel ebbe mi nem vagyunk eléggé belegyakorlódva s nehezünkre esik ezt cselekednünk, ezért még ma 1931-ben is sokat kell foglalkozzunk és beszéljünk e tárgyról, még pedig nemcsak a templomokban, hanem a templomokon kivüli összejöveteleinken is, hátha akkor inkább meg fog valósulni a szeretetteljesség közöttünk.

Mikor kimondjuk, hogy szeretetteljeseknek kellene lennünk és ilyenkor mindjárt arra gondolnánk, hogy miképpen is lehetnénk a krisztusi szeretet mértékéig szeretetteljesek és ezen elgondolás szerint élnénk és cselekednénk, meg volna valósulva a krisztusi szeretet. Azonban az emberben sok ellentétes érzése van a szeretetnek, pl.: ellenszenv, hiuság, makacsság, irigység stb., melyek ugy belénk vannak fészkelődve s ugy elrejtőzve, hogy észre sem vesszük. Ezért kell nekünk a szeretetről gyakran beszéljünk, hogy ezáltal öntudatossá váljék bennünk s e szerint éljünk és cselekedjünk.

Először is lássuk, hogy haladt-e tovább az emberiség a szeretetben az evangélium kezdeti idejétől napjainkig és ha igen, menynyiben? Ugyanis sokaktól lehet azt hallani, hogy csak a templomokban beszélnek a szeretetről s ami ott elhangzik az ott is marad, nincs semmi foganatja! De hála Istennek nem ugy van. Az olyan csak felületes megállapitás, mert a társadalom azóta haladt a szeretet utjain, csak meg kell figyelnünk és észrevennünk, mik azok a látható tények, melyek erről tanuskodnak.

A szeretet utjain a társadalom szeretetteljes intézményeiben láthatjuk legszembetünőbben a haladást. A szegényházakat, aggokat, betegeket, árvákat gyámolitó egyesületeket, népmentő akciókat, mint pld. a népkonyhát is, a szeretet érzésétől indittatva teremtették meg az emberek. Azonban, hogy ezekben tovább is mindig ez az érzés legyen az uralkodó és irányitó, arra mindig öntudatosan vigyáznunk kell, mert a szeretet fennebb felsorolt ellentétes érzései, emberi gyarlóságunknál fogva, könnyen eluralkodnak rajtunk. Miután ezen szeretetintézmények ezen érzésnek köszönhetik létezésüket és fennállásukat, az ezekben való munkálkodás és ott embertársainkkal való érintkezés is a szeretet munkálására és ilyen irányu magatartásra tanitanak.

* Felolvastatott a D. F. E. Nőkszöv. kötőkéjén, 1931 március 11.

Ezért arra kell törekednünk, hogy minden unitárius nőtársunk vegyen tényleges részt egyesületi munkánkban. Erre annál inkább törekedhetünk, mert a nő társadalmi munkáját mind többen és többen szükségesnek tartják és mindinkább belátják, hogy a nő munkáját nem szabad csak a szük családi körre szoritani. Mind több és több azoknak a száma, kik elismerőleg nyilatkoznak a nőknek az egyesületi életben végzett munkáiról. Ma már előadásokat hallhatunk arról, hogy a magyar nő érdeklődési körét szélesbbiteni kell és minden magyar nőnek társadalmi téren is dolgoznia kell. Ezért egyesületi tagjaink számának szaporitása egy évi munkaprogrammunkból se hiányozzék, sőt az eddiginél is fokozottabb mértékben vegyük munkába.

Hiszen egyesületi életünk tulajdonképpen nem egyéb, mint felebaráti szeretet gyakorlásának helye. Hogy mily mértékben, az az ott összegyülő társaink és magunk, vagyis az egyes egyének szeretetteljességétől függ. Azért tehát, hogy az összesség a krisztusi felebaráti szeretet magaslatára emelkedhessék, külön-külön, egyénenként is, magunkat öntudatosan nevelnünk kell.

Hogyan nevelhetjük magunkat szeretetteljességre? Először is keressük azokat a helyeket, hol a szeretetről beszélnek, vagyis járjunk szorgalmasan templomba s az ott hallott prédikációt igyekezzünk megvalósitani életünkben s cselekedjünk aszerint. Ezenkivül hatásos szeretetre tanitó eszközünk az imakönyv és a biblia. Ne hagyjuk ezeket csak a papokra! Ha reggelenként az első tényked-ésünk, hogy imakönyvünkből elolvasunk egy pár imát, vagy a bibliából sorban egyes részeket, ez minket egész nap folytában segit, hogy az élet sokszor szeretetlen körülményei között ne csüggedjünk el, sőt szeretetteljesek legyünk. Ha a nap bármely szakában rosszindulatu támadások vagy más kellemetlenségek érnek, sokkal nyugodtabban tudjuk elviselni, ha imádsággal kezdjük és folytatjuk a napot. Az imádság mindig szelidségre tanit és önmagunk megvizsgálásában arra, hogy legyünk szigoru birái inkább magunknak és ne másnak. Ha ezt megtesszük, már ezzel is szeretetteljes légkört fogunk magunk körül teremteni.

Napközben, reggeltől estig, sok alkalmunk adódik rá, hogy szeretetünket felebarátainkkal szemben éreztessük, pl. szülőinken, testvéreinken, gyermekeinken kivül személyzetünkkel, hivatalos környezetünkkel, ismerőseinkkel, boltosunkkal, a koldussal... szóval mindenkivel, akikkel a nap lefolyása alatt találkozunk és alkalmunk van a beszélgetésre. Lehet, hogy a szeretet érzése mellett is sokszor félreértenek, azonban azért ne csüggedjünk el és ne térjünk le a szeretet utjáról, mert a szeretet előbb vagy utóbb, de diadalmaskodni fog.

Hogy az imakönyvekben és a bibliában milyen szép nemesitő helyek vannak a szeretetről irva, egy pár idézettel igazolom: „A szeretet meleg sugár, melynek hatása alatt a bűn jege felolvad és elpárolog". — „A gonoszokat a szeretet váltja meg". — „A szere-

tet feloldja a kárhozatot". — „Szeretet által igazzá lesz a bűnös". — „A szeretet nagy megváltó erő". — „Aki a szeretetet nem ismeri, nem ismeri az üdvösséget". — „Ne arra törekedjél, hogy embertársaid nagyra becsüljenek, hanem arra, hogy szeressenek". — „A hit szeretet nélkül olyan, mintegy gyönyörü szép, de csonka oszlop".

A bibliából az alább felsorolt részekből felolvasott helyek tesznek bizonyságot a szeretetről: János evang. XIII. r. 34. 35. v., Pál ap. I. Kor. XIII. r. 1—8. v., János apostol I. levele III. r. 18 v. s még sok számos ilyen szeretetre serkentő és figyelmeztető rész található. Beszéljünk tehát ezután többet a szeretetről, olvassunk többet az imakönyvből és a bibliából, hátha akkor inkább megvalósul közöttünk a krisztusi szeretet érzése. Tartsuk figyelembe a Jézus intését: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kisértetbe ne essetek". Figyeljünk erre, mert a ma emberét mintha a gyülölség furiái igen sok tekintetben a kisértet utjaira téritették volna!

Neveljük magunkat arra, hogy a Jézus tanitása szerint „szelid és alázatos szivüek legyünk", mert a szeretet és vallásosság szempontjából ez a legfontosabb.

Ürmösi Józsefné.

Falusi temetők gondozása.

Az Unitárius Közlöny hasábjain volt már szó a falusi temetők gondozásáról és a cikkiró szomoruan állapitja meg, hogy ezek nagyrésze elhanyagolt állapotban van. Tényleg ezen a téren még sok a kivánni való és a tenni való. Pedig a falu népének lelki müveltségéről és igazi értékéről tesz bizonyságot az, ha a szépen kimeszelt házak virágos ablakai mellett a temetők lakóinak, az ősöknek emlékét is tiszteletben tartjuk és a sirok gondos ápolásával igyekszünk leróni a kegyelet és hála tartozását.

Azonban a helyi viszonyok és körülmények sok esetben megnehezitik a falusi temetők gondozását és amennyiben lehet, ezeken a körülményeken kell javitanunk. Most, amikor egyleteink még müködnek, de már a tavasz is közeleg, tegyük ezt a témát megbeszélés tárgyává és a Nőegyletek tegyenek meg minden lehetőt a temetők gondozása érdekében.

Első és főkellék, hogy a temető be legyen keritve és a keritès rendben legyen tartva. Az élősövénykerités akácból nem célszerü, mert az akácnak az a tulajdonsága, hogy egész nagy területet belep, miáltal a temető valóságos bozóttá lesz s kiirtása csaknem lehetetlen. Legjobb tehát, ha más keritéssel vesszük körül.

A legnagyobb hátránya a falusi temetőknek az, hogy sok helyen távol a falutól és oldalas helyen vannak, ahol a virágok sokkal nagyobb gondozást igényelnek és több öntözést, mint sima területen. El lehet gondolni, hogy annak a falusi asszonynak, aki egész héten reggeltől estig a mezőn van és mikor onnan hazajön elfáradva, otthon még ezer dolog várja: a legjobb akarat mellett sincs annyi

fizikai ideje, hogy akkor még veder vizeket cipeljen kilométeres, vagy még hosszabb utra. Ilyen helyekre olyan virágokat kell ültetni, melyek kevesebb öntözéssel is szépen diszlenek. De nagyon megkönnyiti a helyzetet és a temetők gondozásának egyik legfontosabb kelléke, hogy a közelben viz legyen. Ahol a temető közelében nincsen kut, a Nőegyletek találjanak módot ennek a hiánynak a pótlására, mert ha csak edényt kell vinni és vizet nem kell cipelni, hamarabb és könnyebben meg lehet tenni az utat és esetleg egy-egy nagyobb család asszonyai, leányai, vagy szomszédok felváltva öntöznek meg naponta négy-öt sirt vagy egyetlen felnőtt segitségével gyermekek is elvégezhetik ezt a munkát.

Egészen más a helyzet ott, ahol a temető közel van vagy épen a templom körül terül el. Itt már könnyü a gondozása s minden vasárnap templomba menet lehet vinni egy-egy csokor virágot a sirra és esetleg vizbe állitva napokig is eláll.

Nagyon kedves szokás nálunk, hogy vizsga után a sok koszorut és virágcsokrot kiviszi a gyermeksereg a temetőbe. Ezzel már a gyermekek lassankint ránevelődnek a halottak emlékének megbecsülésére és a sirok gondozására.

Anyák napján itten a leányok mindig feldiszitik a templomot virággal az élő anyák tiszteletére, délutáni templomozás után testületileg kivisszük a temetőbe a virágokat az élő édes anyák a halott édes anyáknak és minden sirra, ahol tudjuk, hogy édes anya porai pihennek, teszünk pár szálat. Az anyák napjának talán ez a legmeghatóbb része.

Általában véve bármilyen alkalommal templomi diszül szolgált virágokat istentisztelet végeztével legjobban tesszük, ha a temetőbe visszük.

Még egyre hivom fel a Nőegyletek figyelmét. Ahol egyházi jóltevőink vagy belső emberek nyugosznak és a hozzátartozóik távol vannak, vegyék ezeket a sirokat gondozásba, mert saját tapasztalatomból mondom, hogy az ilyen sirokat időnként meglátogató családtagoknak milyen lelki megnyugvására és a gondozók iránt való hálás szeretet megnyilvánulására vezetnek az ilyen cselekedetek.

Nem elég azonban a temetőket csak gondozni, hanem védelmezni is kell és pedig nemcsak keritésekkel oktalan állatok pusztitásai ellen, hanem az emberi érzések finomitásával és müvelésével a gyülölségek és irigységek rombolásaival szemben. A temető sértetlenségét ne csak a törvény szigora védelmezze, hanem az uralkodó erénnyé alakuló közfelfogás. Az élők között lehetnek nézeteltérések, de a halottak sirjánál álló emlékkövek és a sirokon nyiló virágok rongálása csak lelki alacsonyságról és az érzések durvaságáról tennének bizonyságot.

Általában a temetők gondozására forditsunk nagyobb gondot, ápoljuk szeretettel a sirok virágait, gondozzuk igazi kegyelettel halottaink sirját, mert csak multunk megbecsülése ad jogot a jövő reménységéhez.

Sigmondné Mályás Piroska.

Hozzászólás

I.

Hálás köszönet.

Az eszményekért való lelkesedés nem törődik az elismeréssel, a hivatásszerü munkás nem vár köszönetet. Mégis a megérdemelt köszönetnek és elismerésnek sohasem kellene elmaradnia, hiszen az csak boldog érzést kelt, kitartást acéloz és többre serkent. Ezekre gondolok akkor, midőn az unitárius Sajtó- és Iratterjesztő Bizottság lelkes gárdája iránt magam és kacai szórványom nevében kifejezést adok a megérdemelt köszönetnek és hálás elismerésnek azért a 30 darab füzet- és könyvért, melyet a bizottság a szórvány részére ajándékképen volt szives leküldeni. Nem kérdezzük, hogy hogyan és honnan szerezte be a könyveket, de azok előzetes kérés nélkül való leküldésében látjuk a hivatásszerü missziói munkát. Örömmel üdvözöljük egyházi életünkben ezt a jóakaratu, pártfogásra mindenesetre méltó megmozdulást.

A Sajtó- és Iratterjesztő Bizottság csak épen alighogy megszületett és megkezdette munkáját egyházi életünkben, már megállapitható, hogy a legjobb utakon jár s a legelhagyottabb mezőkön teremtő munkát végez. Népünk szereti és óhajtja a lelki táplálékokat, keresi és örömmel fogadja az olvasmányokat. Miként az éhségtől elcsigázott ember sokszor fölfalja a neki nem való eledeleket és beteggé lesz, hasonlóan az olvasni vágyakozók egész serege, jobb hiányában, vagy megfelelő irányitást nélkülözve, szinte habzsolja a rontó szellemü ponyvaregényeket, melyek megmételyezik szivét, kificamitják gondolkozását.

Szinte eléggé nem is méltányolható azok buzgósága, kik jó szellemü, a vallásos és nemzeti életre nézve termékenyitő hatásu irodalmi alkotásokat válogatva, bár szórványosan népünk számára megszerzik s megtalálják a módot, hogy hozzájok el is juttassák.

Örömmel láttuk a leküldött könyvek között a főtisztelendő Püspök Urnak s más egyházi iróinknak a bel- és külföldi unitárizmus történetének több fontos eseményét megörökitő munkát; továbbá néhány könyvet a „Magyar Nép“ kiadványai közül, melyek faji és kulturális szempontból igen értékesek.

Népünknek kell a szellemi táplálék. Meglehet, hogy egyelőre sajnál azért nagyobb áldozatot hozni. Rá kell azonban nevelni, hogy bővüljön ismerete, felkeljen érdeklődése, kezdje szeretni a könyveket s a többi aztán lassanként magától jön. Nem mindegy azonban, hogy mit olvas a nép. Tapasztalatból mondom, hogy kicsiny községemben egészséges, jó közszellem kialakulását a hetenként hozzánk 25 példányban érkező „Magyar Nép“ hathatósan munkálja.

Mindkét szempontból ujólag is hálásan köszönjük a könyveket s örömmel üdvözöljük a missziós munkát.

Sigmond József, jánosfalvi lelkész.

II.

Néhány gondolat a konfirmációval kapcsolatban.

A falusi ifju életének első fontos határköve a konfirmáció. Az eladdig gyermekszámba menő emberpalánta ezen a szép, tavaszi, virágos ünnepélyen olyanszerü átalakuláson megy át belsőleg, mint amikor a szürke egyszerü bábból egy napsugaras szép tavaszi napon pillangó lesz. Neki is szárnyai nönek, szárnyai, amelyeket szinessé tesz az ifjuság ezer tarka álma, széppé, vonzóvá az egyszerüség, tisztaság himpora. Milyen boldog pillanat is az szülőre, ifjura, lelkészre egyaránt, amikor először terül meg az Urasztala, a hosszas előkészület után az ifju életek előtt! De boldog az a gyülekezet, amely reménységgel tekinthet az ő kisded ifju csapatára, amelyben benne van a tavasz igérete. Ezért ne zugolódjék senki, ha az egyház felismerte e lépés, e pillanat fontosságát s azt nem engedi már fejletlen gyermekkorban bekövetkezni, hanem megköveteli, hogy legalább 14 éves legyen az ifju, amikor életének ez első fontos küszöbét átlépi. Ne csodálkozzunk azon, hogy ekkorra virágdiszbe öltözik a templom, ha borus virágvasárnap helyett, tavaszi pompában ragyogó áldozócsütörtökön tartjuk ez ünnepélyt, ha arra törekszünk, hogy ez az ünnepélyes szent alkalom külső és belső fényében minél magasztosabb legyen. Hadd kisérjen emléke egy egész életuton!

Én még emelni kivánnám e nap fényét és emlékét egy kissé. Elsősorban azzal, hogy a Dávid Ferenc Ifjusági Egylet e nap délutánján vagy a következő vasárnapon fogadja tagjai sorába az ifjakat, ha lehet szintén templomi ünnepély keretében. Káténk és hittani felfogásunk egyaránt azt tanitja, egyházfő és papok egyaránt hangsulyozzák e napon, hogy az ifjak ez ünnepséggel az egyház önálló tagjaivá lesznek s minden cselekedetökért ők viselik a teljes erkölcsi felelősséget. Ezt nekem is elmondták, másnak is elmondják, de abban a korban én sem értettem sokat belőle s más sem érthet sokkal többet. Gyakorlatba kell átvinni ezt a felelősséget, hogy életvalósággá legyen. Ez pedig csak ugy lehetséges, hogyha határozott, kiszabott irányt, teret adunk nekik a szellemi, erkölcsi életben jogokkal és kötelességekkel.

Ezt a hit és erkölcsi életbeni felelősséget sokan ugy értelmezik, hogy az egyházban, az életben szabad nekik minden, ami a nagyoknak jogában áll és sokakat mindjárt itt az első pillanatban csalódás ér, mert az egyházban a jogok és kötelességek — amint az természetes — a nagyoké, ott szóhoz nem juthatnak. Ezért számukra csak jelképes jelentősége van e napnak — amelyből csak annyi a kézzel fogható, hogy az ifju ezután urvacsorában részesedik — falun ehez járul, hogy nagy legénynek vagy leánynak tekintetvén, kórusban, táncban megkapja az ezzel kapcsolatos jogokat.

Ezért én a konfirmációt feltétlenül kiegészitendőnek tartom az

ezt követő, ifjusági egyletbe való ünnepélyes belépéssel, mert ez az egyletnek is sulyt és tekintélyt ad, másfelől az ifjunak is jól esik, ha érzi, hogy most már valahova tartozik, hol neki szava, joga s kötelességei vannak.

A másik dolog, amit a konfirmációval kapcsolatban szintén kivánatosnak, üdvösnek látnék, a konfirmációi emlékkönyv helyett, vagy mellett, egy müvészi kivitelü konfirmációi emléklapnak az adása a lelkész mellett a püspök, vagy a presbiterium tagjainak az aláirásával. Ezen emléklap, ismételem, legyen müvészies kivitelü, az unitárius élet, vagy történelemből vett diszitő képekkel, valamelyes olyan szöveggel, amely hitfelfogásunkkal megegyezőleg arról szól, hogy N. N. ifju, ki a Jézus nevében ekkor s ekkor megkereszteltetett, most a konfirmáció s az azt megelőző előkészület folytán, unitárius szent vallásunk igazságait megismerve, elkötelezte magát, hogy életét e vallás fénye, világossága, utmutatása mellett ennek szellemében élje, arra törekedvén, hogy életében és munkájában ezen egyháznak hü tagja legyen s annak jó hirnevét, felvirágzását munkálja. Ezen fogadalom után őt az unitárius egyház önálló tagjai közé ünnepélyesen felvettük s erről számára ezen emlékokmányt kiállitottuk.

Az emléklapra a konfirmáló növendék fényképét is reá tenném, valahogy olyan formában, mint a régi katonai emléklapokra, természetesen nemcsak a fejet, hanem az egész képet. Vagy pedig, ha ez igy igen költséges, akkor az összes konfirmálók csoportképét, ami esetleg olcsóbb lenne s a közösséget, az összetartozást talán még inkább kifejezné.

Több helyen szerzett tapasztalatból tudom, hogy a konfirmációi emlékkönyvet az ifju első nap nézegeti, forgatja (elolvasására nem igen kerül sor), otthon is megnézik aztán, még aznap vagy másnap felkerül a mestergerendára, vagy bekerül az almáriumba, ládafiába s ráborul a feledés csendes homálya.

Amig ezzel igy van, addig az előbb emlitett „katonai emlék“ berámázva falrakerül, része lesz a ház belső berendezésének s látása mindig emlékeket ébreszt. Egymáshoz látogatóba menve, sokszor kerül szóba, élvezettel nézik. Sok székely házban jártam, sokfelé segédpaposkodván s szinte csodálattal láttam, hogy csaknem minden háznál látható egynéhány degenerált vonásu Habsburg főherceg kép, sokhelyt egy-egy egész csoport belőlük, a kép alján német felirással, a régi időkből.

Mindez bizonyiték arra, hogy népünk szereti a képeket s az ilyenszerü emlékeket. Katholikus házba lépve, mindig tiszteletteljes csodálattal nézem, hogy vagy a kereszt, vagy valami szentkép ott van a falon, mint vallásukra emlékeztető jelkép. Református helyeken láttam már konfirmációs emlékeket. „Hivőknél“ ott van a Biblia s a „Dávid Hárfája“. Csak unitárius házaknál nem látunk semmi ilyen emlékeztetőt. Pedig ott van például a tordai országgyülés képe, ez minden háznál meglehetne és hiszem, ha jó és olcsó kiadásban megjelenne, meg is lenne. Unitárius multunknak még sok ilyen ki-

aknázatlan kincse van. S hiszem, egy-egy ilyen képnek lenne annyi valláserkölcsi értéke s hatása, mint egy-egy ugynevezett népies füzetkiadványnak. Ezek mellé bekerülne rendre ez a fentemlitett konfirmációs emlék, amely szépen berámázva, kedves emlék lenne minden háznál. Angol unitárius testvéreinknél a vasárnapi iskola végeztével adnak az ifjaknak egy-egy ilyen emléklapot, amelyet azok gondosan őriznek berámázva. Angol hatásra jöhetett át református testvéreinkhez is. Gyakorlatban tehát már bevált s egy kis buzgósággal, törekvéssel nálunk is bevezethető.

Élő- és állandó kapcsolatot kell teremteni a lelkek között, megragadva a lélek minden megnyilvánulását, amely alkalmas e közösség létrehozására s valláserkölcsi öntudatunk ébrentartására. A reformáció s a nyomában járó puritán szellem, különösen annak genfi ágazata, visszautasitotta a képzőművészetek által épithető kapcsolatokat, ez azonban nem jelenti azt, hogy mi is véglegesen szakitottunk volna velük s a maga helyén ne alkalmazzuk.

Gondolkozzunk ebben a dologban. Látszólag kicsiny jelentőségüek, de valójában, jól alkalmazva, mélyrehatók. Most e kettőre hivom fel a figyelmet. A konfirmációkor, vagy utána nemsokára rendezzünk egy templomi ünnepélyt, amelynek során az ifjakat illő ünnepélyességgel felvesszük az ifjusági egylet tagjai közé. Másodszor a konfirmációi emlékkönyv helyett, vagy esetleg mellett, adjunk művészi kivitelü, lélekhez szóló, hitünk szerinti szép konfirmációi emléklapot berámázás és megőrzés végett, ha csak lehet feltétlenül fényképpel.

Ezzel kapcsolatban még csak egyet. A készitendő emléklap semmiesetre se legyen tulstilizált, hipermodern, futurista vagy kubista alkotás, hanem egyszerü, tartalmas, népies, magyaros és könnyen megérthető, ha lehet feltétlenül szines.

Vajha soraim teremtő gondolatokat váltanának ki s közelebb vinnék e fontos dolgokat az eszmény megvalósitásához.

Kénos, 1931 március hó. **Kővári Jakab**, lelkész.

E cikk anyagára felhivjuk olvasóink figyelmét. Hozzászólásokat kérünk, hogy a felvetett eszméket illően megtárgyalhassuk. (Szerk.)

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Rovatvezető: Ürmössi József.

Boldog és kellemes husvéti ünnepeket kivánunk kedves előfizetőinknek és lapunk munkatársainak, valamint minden hivünknek.

Nyilvános köszönet. B. Józsefné, bethlenszentmiklósi olvasónk ez uton is hálás köszönetet kiván mondani Bálint József, Vincze György és Vincze Miklós ugyancsak ottani lakós hiveinknek egy szerencsétlen vak ember részére juttatott nemeslelkü adományaikért.

Gál József recsenyédi lelkész nyugdijaztatását kérte. Ügye áttétetett a nyugdijbizottsághoz.

Vajda Antal előbb homoródalmási, utóbb fiatfalvi áll. ig.-tanító nyugdijaztatott s ez alkalomból köszönetet mondott püspök urnak és az egyháznak a támogatásért. Egyházi hatóságunk e helyen fejezi ki elismerését egyházi érdekü szolgálataiért s kívánja, hogy a megérdemelt nyugalmat csendes örömben élvezhesse.

A küküllőszéplaki egyházközség Pázsint Mihály nyugalmaztatásával megürült lelkészi állásra Péterffy Mihály papjelöltet választotta meg lelkésznek, kit a püspök ur ki is nevezett. Kisérje Isten áldása a szép multu egyházközségben munkáját, hogy az eredményes legyen egyházi életünkre.

Betegség miatt szabadságot kértek: Bartók Endre ádámosi lelkész egy hónapot; Ádámossy Gábor kövendi lelkész félévet; Lőrinczy Dénes tordai esperes-lelkész három hetet.

Dicsőszentmártonba a főt. püspök ur Péterffy Mihály segédlelkész helyébe Komjátszegi Géza papjelöltet nevezte ki segédlelkésznek. Szép és alkalmas munkatér nyilik az ifjui erő gyakorlására, jó sikert kivánunk.

A lókodi egyházközség megválasztotta ideiglenes énekvezérnek Firtos Áron áll. el. isk. tanitót, kit a püspök ur ez állással járó teendők végzésével megbizott.

A mészkői egyházközség most készül renováltatni ősi templomát. A költségvetést felterjesztette és az E. K. Tanács jóváhagyta, közelebbről hozzá is fognak a munkához.

Nagy Dénes alsójárai lelkészt f. év január havában az egyházközség presbiteriuma és közgyülése szép ünneplésben részesitette 25 éves lelkészi szolgálata betöltése alkalmából. Az egyházközség nevében Dr. Tamás István ügyvéd, egyh. tanácsos köszöntötte, kiemelve és elismerve egyházközsége és népe érdekében végzett egyházi-társadalmi munkáját. A hivatalosan felterjesztett jegyzőkönyvre egyh. főhatóságunk is elismerő meleg köszönetben részesitette lelkész afiát. Isten segedelmét kérte további áldásos munkájára.

A homoródszentpéteri unitarius egyházközségben id. Máté József afia 1000 leu összegü urvacsorai alapitványt tett. Az E. K. Tanács köszönetét fejezte ki a kegyes adakozónak.

Lehetőség nyilik kántorképesitő vizsga tételére a székelykereszturi áll. tanitóképző és a székelyudvarhelyi ref. tanitónőképzőbe járó unitárius vallásu növendékeinknek. Kereszturon egyh. főhatóságunk gondoskodott a szakoktatásról, Udvarhelyen a rendes tantárgyak között szerepel. Mindkét helyre vizsgabizottságot fog kiküldeni az E. K. Tanács.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába február 4-től március 25-ig alapitói dijban fizettek: Kovonki János Kolozsvár 250 leu, Simon Józsefné Apahida 100 leu, Bakóczy Károlyné Székelyudvarhely 500 leu. — *A Gr. Horváth-Tholdy család, néhai elnökünk, Gr. Horváth-Tholdy Rudolf ur emlékére, koszorumegváltás cimén az egylet céljaira 6000 leut adományozott.* — Kolozsvár, 1931 március 25-én. Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

Az Unitárius Iratterjesztő Bizottság-nál
(Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium)

kaphatók az alábbi imakönyvek:

a)

	Leu
Dr. Boros György: Szivemet hozzád emelem (női imakönyv). Füzve	60·—
— Ugyanaz, jobb papiron ... „	80·—
— „ fehér vagy fekete fél vászonkötésben, arany kehellyel	100·—
— „ „ „ „ egész v.-kötésben, „ „	120·—
— „ „ „ „ fél bőrkötésben, „ „	
és felirással ...	150·—
— Ugyanaz, fehér vagy fekete egész bőrkötésben, arany kehellyel és felirással ...	280·—
— Ugyanaz, fehér vagy fekete egész bőrkötésben, arany kehellyel, felirással és szélaranyozással ...	330·—
Vári Albert: Imádságos könyv ... Füzve	35·—
— Ugyanaz, fehér vagy fekete fél vászonkötésben, arany kehellyel	65·—
— „ „ „ „ egész v.-kötésben, „ „	75·—
— „ „ „ „ fél bőrkötésben, „ „	130·—
— „ „ „ „ egész „ „ „	
és felirással ...	230·—
— Ugyanaz, fehér vagy fekete egész bőrkötésben, arany kehellyel, felirással és szélaranyozással ...	280·—
— Ugyanaz, fekete bársonykötésben ...	100·—
— „ jobb minőségü fekete és szines bársonykötésben ...	150·—
— „ moare-kötésben ...	120·—
Szentábrahámi—Csifó: Imák (mindkét nembeli hivek számára), fél vászonkötésben ...	70·—

b) Szószéki bibliák.

No. 935. (30 × 20 cm. nagyság), egész bőrkötésben, szél- és dusaranyozással ...	800·—
No. 936. (30 × 20 cm. nagyság), egész bőrkötésben, piros vágás és dusaranyozással ...	600·—
No. 934. (30 × 20 cm. nagyság), bőrutánzat, szél- és dusaranyozással	500·—
No. 921. (21 × 14 cm. nagyság), egész bőrkötésben, szél- és betüaranyozással ...	500·—

c)

Iktatókönyvi ürlap ivenként (bekötést 100·— leu árban vállaljuk) ... 3·—
Mindenféle egyházi nyomtatvány és ürlap kapható.
Dr. Tóth György: Az unitárius egyház rendszabályai. I. kötetét 40.— leus egységárban, ha valaki nélkülözheti vagy esetleg több példányban van meg, átvesszük.

Alapitói dij 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 1000 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17